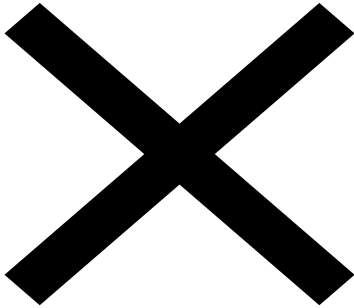

EFFECTUL LUCIFER

Prin anii '70, Lombardi, un cercetător de la Stanford University, a imaginat un experiment cu două grupuri de studenți aleși aleator, care urma să dureze 3 săptămâni în subsolul clădirii: cei din primul grup urmau să fie gardienii colegilor din al doilea grup, care aveau rolul deținuților. După 6 zile, experimentul a fost întrerupt din motive etice: participanții riscau să rămână cu modificări ireversibile de personalitate, iar unii dintre participanții deținuți au clacat. S-a constatat că în ființa umană există resorturi de adaptare la situații limită care fac ca oamenii să acționeze conform unui instinct de conservare sau conformare la situație, în defavoarea convingerilor sau valorilor proprii. Acest tip de comportament a fost numit Efectul Lucifer.

În Efectul Lucifer, punem în evidență modul în care situațiile sociale pot conduce sau constrânge pe oameni să comită acte de lașitate, trădare, violență, discriminare, indiferență față de suferința semenilor lor. Oricare om de bună credință și fiecare dintre noi speră ca în situația probabilă în care ar trebui să facă față unor circumstanțe care îi vor solicita atitudinea, acțiunea distinctă, vom fi curajoși de partea principiilor și valorilor, vom rezista autorităților nedrepte, vom fi imuni față de tacticile și manevrele de manipulare și câștigare a supunerii și că nicidecum, în nicio împrejurare, nu ne vom abandona miezul convingerilor fundamentale, oricare ar fi presiunile sociale, politice sau administrative. În cele mai capitale decizii, ca și în cele mai banale și cotidiene, acestea trebuie să rămână ale noastre, să nu acționăm sub presiunea gloatelor, opiniei majoritare, curentului generalizat.

Prin înțelegerea contextului influențării și a supunerii sociale, sperăm să devenim mai competenți în sesizarea tendințelor și strategiilor utilizate de agenții profesionali de influențare și modurile de obținere a complianței, colaborării și supunerii. Vom înțelege mecanismele influenței sociale și cum să aplicăm aceste idei în viața obișnuită. Nu vom studia doar tentativele de aplicare negativă, ci ne vom concentra pe influențarea pozitivă și modul de a rezista influențelor nedorite.

PROGRAMUL ÎN 10 PAȘI PENTRU EDIFICAREA REZISTENȚEI ȘI REABILITĂRII

Dacă luăm în considerare câteva din principiile psihologiei sociale prin care se dezvoltă răul, vom parcurge niște pași care ne poartă către miezul tenebrelor, al zonelor întunecate. Schimbând sensul aceluși parcurs, putem folosi aceleași principii în slujba binelui, conducând oamenii să promoveze binele și să elimine aspectele negative din viața lor. Combaterea implicării credule dăunătoare și disonante necesită diferite tactici care se opun strategiilor de obținere a supunerii noastre pasive.

Ceea ce urmează sunt câteva principii simple și eficiente de a rezista influențelor nedorite spre rău, prin facilitarea și promovarea rezistenței și rehabilitării personale. Cheia rezistenței constă în dezvoltarea celor trei S: Self - conștiința de Sine, Sensibilitatea, percepția Situațională, Smart Street

Vigilența Urbană - capacitatea de a face față pericolelor, dificultăților din jungla urbană.

1. „Am greșit!”. Să începem prin onestitatea și curajul de a ne asuma erorile proprii, greșelile, întâi față de noi înșine și apoi față de ceilalți. Erare humanum est. Putem comite erori de judecată, lua decizii greșite. Fii capabil să spui cele cinci șase cuvinte magice: „Regret, Îmi cer scuze, Iartă-mă!”. Nu continua să investești timp, bani, efort într-o direcție greșită. Pășește mai departe. Lasă-le să devină istorie. Astfel nu trebuie să te mai justifici, să-ți raționalizezi erorile, să continui să susții acțiuni proaste, rele sau imorale. Tăierea nodului, secționarea capcanei, abandonarea momelii sunt câteva expresii care ilustrează costurile de moment, dar pe termen lung nu ai decât de câștigat.

2. „Sunt vigilent!”. Deseori, oameni deștepți, isteți, fac lucruri prostesti, fiindcă nu dau suficientă atenție detaliilor, ignorând caracteristicile definitorii ale unei situații. Prea frecvent funcționăm ca roboți, ca un pilot automat, fără gândire critică, folosind stereotipii dinamice interne prescrise, care au fost utile în trecut, dar trebuie să le evaluăm adecvarea la situația prezentă, aici și acum. În loc să acționăm cu inatenție, oarecum absenți și plictisiți, ar trebui să fim alerti, vigilenți. Reevaluează, recontextualizează situația înainte de a acționa. Nu te pripi, nu păși pe un teren nesigur, riscant, fermecat. Păstrează tot timpul o santinelă trează, o gândire critică, pentru a rezista inteligent. Solicită dovezi pentru orice aserțiune nesustenută, pretinde ca orice ideologie să fie suficient de elaborată, pentru a-ți permite să distingi între retorică și conținut.

Imaginează-ți cursul evenimentelor și al consecințelor până la ultima secvență. Nu accepta soluții facile, improvizate pentru probleme complexe, personale sau sociale.

3. „Sunt responsabil!”. Devenim mai rezistenți față de influențe sociale nedorite, dacă ne menținem continuu responsabilitatea personală pentru propriile acțiuni. Obșnuința supunerii față de autoritate este mai puțin oarbă decât pare, dacă devenim conștienți că disiparea responsabilității nu face decât să devină un fel de complicitate mascată în realizarea unor acțiuni discutabile.

Când avem tendința de a ne disipa responsabilitatea în sistem, structuri etc, să ne gândim că pentru toate actele și gesturile noastre din prezent va veni o zi când nimeni nu va accepta scuza că n-am făcut decât să respectăm ordinele, că toată lumea făcea același lucru.

4. „Acesta sunt Eu, Persoană Unicat!”. Nu permite nimănui să atenteze la individualitatea, personalitatea proprie, să te includă într-o mulțime, categorie, raft, cutie, să te transforme în obiect. Afirmă-ți personalitatea și calitățile individuale în mod asertiv; cu maximum de politețe, spune-ți numele, profesia, acreditările, cu voce tare, răspicat. Solicită aceeași atitudine și din partea celorlalți. Stabilește contactul vizual direct și oferă toate informațiile care îți stabilesc poziția socială, profesională, etnică, religioasă etc. Anonimitatea, complicitatea secretă la compromisi sau fapte rele subminează relațiile interumane. Ea poate deveni terenul fertil pentru abuz și dezumanizare, conducând la intimidări, agresiuni, tortură, viol, terorism, tiranie. Încurajează-ți semenii să se afirme, să nu accepte transformarea într-o gloată amorfă, anonimă. Militează ca fiecare persoană să se simtă unică, să-și valorizeze semenii - e biblic: Ap. Pavel: „În cinste, fiecare să dea întâietate celui alt!” Fiecare să se simtă unic, valoros, prețuit. Nu accepta, nu permite aplicarea unor stereotipii negative care etichetează disprețuitor semenii.

5. „Respect orice autoritate dreaptă, dar nu voi accepta nicio tiranie nedreaptă!”. Figurile autoritare dețin poziția datorită înțelepciunii, vârstei, expertizei și merită respectul, în opoziție cu cei care își arogă poziția de lideri autoritari fără drept și acoperire. Există indivizi care pretind ascultare și autoritate, jucând rolul unor falși lideri, profeți falși, oameni cu încredere în sine exagerată, care nu trebuie ascultați orbește, ci dezavuați, criticați și demascați printr-o evaluare critică și competentă.

6. „Îmi doresc acceptarea și părtașia grupului, dar pun preț pe independența personală!”. Tentația acceptării într-un grup social preferat este foarte puternică. Ea are o mare putere de conformare. Forța acelei dorințe de acceptare va determina persoanele să facă aproape orice sacrificiu pentru a fi acceptate și a nu fi rejectate sau excluse din grup. Suntem ființe sociale și legăturile sociale ne conferă mari beneficii, ne ajută să atingem obiective importante, intangibile în singurătate. Este imperativ să păstrăm discernământul de a determina când să adoptăm și să ne conformăm normelor rezonabile ale grupului și, când acestea sunt exagerat restrictive, să fie respinse. În ultimă instanță trăim cu noi înșine, cu valorile în care credem, cu echilibrul și armonia interioară, avem o conștiință

și, în splendoarea noastră solitară, trebuie să fim pregătiți să ne declarăm independența. Presiunea de a se conforma, de a-și sacrifica propriile idealuri de dragul coechipierilor, este aproape irezistibilă. Ceea ce trebuie făcut este un pas înapoi, cântărirea alternativelor, eventual consultarea unor opinii exterioare, externe - evaluarea obiectivă din afară și găsirea unui grup care susține independența și valorile individuale.

7. „Trebuie să fiu mai atent la ambalaj!”. Cel care trasează cadrul poate fi un artist sau un măscărici, un înșelător. Modul în care ideile sunt ambalate, încadrate, poate fi mai hotărâtor decât argumentele persuasive din interiorul granițelor. Cele mai eficiente etichete, încadrări, ambalaje nici nu sunt sesizate deși, ca și muzica de fond, imaginile vizuale, sloganurile, logo-urile sunt uneori decisive pentru alegerile făcute. Ne influențează, fără să fim conștienți de ele, ne modelează orientarea, ne cultivă gusturile spre direcția dorită de promotori. Să fim extrem de vigilenți și conștienți de puterea încadrării, etichetelor, ambalajelor ideologice de a ne manipula emoțiile, gândurile și deciziile, voturile.

8. „Voi echilibra permanent Prezentul, «Aici și Acum!» cu perspectiva longitudinală, istorică!”. Orice exces unilateral, depășind echilibrul determinist al perspectivei realiste între trecut, prezent și viitor, prin accentuarea nejustificată a uneia dintre aceste dimensiuni, este contraproductivă. Putem rămâne blocați într-un trecut vetust, expandați într-un prezent lipsit de perspective, sau transportați spre un viitor „de aur” himeric. De obicei perspectiva prezentă limitată ne sucește mințile și ne ia ochii cu orice trend, vogă, modă, privându-ne de perenitatea caracteristicilor clasice.

9. „Nu voi sacrifica libertatea personală sau civilă de dragul unei siguranțe iluzorii promise!”. Nevoia de certitudini, siguranță, securitate personală este un determinant puternic. Ispititori mefistofelici vor argumenta că trebuie să renunți la detaliu nesemnificativ din drepturile sau libertățile tale, pentru a fi salvat. Respingeți orice fel de înșelăciune sau capcană de acest fel. Este similară celei din câmpia Dura. Nu renunțați niciodată la un drept fundamental pentru o promisiune vagă privind siguranța viitoare, fiindcă sacrificiul este real, concret și imediat, iar promisiunea este vagă, iluzorie și îndepărtată. Este un mod frecvent prin care ni se fură cadrul legal, dreptul la viață privată, libertățile în numele interesului național sau cu promisiunea unui viitor de aur. Este o trăsătură generală a oricărui regim totalitar, sistem dogmatic închis sau enclavă impenetrabilă, prin inechități înrobitoare.

10. „E dreptul și puterea mea să mă opun unui sistem nedrept!”. Persoanele pot ezita, tremura în fața etalării puterii copleșitoare sau a rigidității sistemelor care par indestructibile: regimuri totalitare, lagăre de concentrare, bande de cartier sau gangsteri, fratрии, culte, corporații și chiar familii disfuncționale. Totuși, rezistența individuală concertată pe baza unor drepturi și principii foarte clare poate face diferența. Lupta poate fi de uzură, riscurile și pierderile mari, dar ele constituie prețul libertății de conștiință, prețul libertății reale, al instituirii unor principii clare, al unei societăți fără abuz și discriminare, fără manipulare și sclavie de orice fel. Țelul este anihilarea oricărui tip de „situație totală”, în care drepturi fundamentale, inerente sunt redistribuite după criteriul pedeapsă / gratificare ca mecanism de control. De asemenea, abandonarea oricărui tip de gândire, mentalitate sau sistem ideologic imuabil, gata prefabricat, pentru totdeauna, inadecvat, anacronic.

Toate acestea folosesc mecanisme de manipulare, motivează prin presupuse vinovății imaginare, crează dependențe artificiale, oferă explicații primitive, nerealiste și depășite ale complexității lumii și existenței. Aparent, ele pot părea indestructibile, dar, de fapt, sunt găunoase, contradictorii și inutile. atentatul lor asupra conștiinței prin persuasiune nejustificată de dovezi, argumente și adevăr, exercitând o influență nedorită spre rău, înrobind oamenii și exploataându-i, întărâtându-i pe unii asupra altora, face o obligație sacră de a le demasca, a avertiza împotiva lor și a le combate prin mijloace care derivă din însăși natura lor abuzivă.

CONCLUZIE

Putem fi guguștiuci, oportuniști, sau putem deveni eroi.

În final, când cei mai mulți sucombă și doar puțini rezistă rebel, acești rebeli pot fi considerați eroi, fiindcă rezistă unor forțe puternice în favoarea complianței, conformității și supunerii, obedienței. Îi considerăm eroi doar pe cei capabili de fapte mărețe, de eroism, ignorând eroii anonimi, muritorii de rând, care dovedesc curajul de a rezista cu prețul unor acte de sacrificiu care durează toată viața. Ei sunt o specie rară care își organizează viața după principii. Există astfel de oameni, ei sunt printre noi. Astfel, în ciuda numelui, Efectul Lucifer poate fi încheiat într-o notă optimistă, celebrând o sumă de eroi obișnuiți, anonimi, specie care, probabil, sălășluiește în fiecare din noi. În contrast cu banalitatea răului, în istorie și în omenire, prin care am văzut că oameni obișnuiți pot fi ademeniți și ghidați să acționeze cu o mentalitate de turmă, fără discernământ, comițând acte reprobabile, abominabile, suprimându-și calitățile de ființe umane conștiente și conștiințioase, putem evidenția și o ubicvitate a binelui, prin care oameni cu o înaltă ținută morală acționează ca anonimi de partea binelui, dreptății, de partea celui obidit, sărman, respins, în numele valorilor universale. Când momentul prielnic sosește, santinela lor veghează, răspund sunetului familiar, se ridică și confruntă sisteme, autorități sau totalitarisme, care încearcă să îngenunchieze conștiințe, vieți, ființe, oameni ai lui și o fac în numele demnității umane.

SORIN SÂNDULACHE

Medic Specialist Neuropsihiatrie

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*